

ՍՓՅՈՒՌԱՆՔ ԿՅԱՆՔ ЖИЗНЬ ЗАРУБЕЖНЫХ АРМЯН

1. ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ԿՅՈՆՔԸ ՍՓՅՈՒՌՔՈՒՄ

(1962 թ. հուլիս—դեկտեմբեր)

Լ ի Ր ա Ն ա Ն

«Մեր նշանարանն է հառաջ» թերթը հաղորդում է, որ Բեյրութի «Ահաբաժ Փափաղ-յան» թատերախումբը իր նոր թատերաշրջանն սկսեց Գ. Տեր-Գրիգորյանի «Գարնան անձրև» պիեսի բեմադրությամբ։ Բեյրութահայերը ջերմորեն ընդունեցին սովետահայ դրամատուրգի պիեսը, որը բեմադրել է Պերճ Ֆազլյանը։

(«Հառաջ», Բեյրութ)

Ֆ Ե ա Ն ո ի ա

Անցած աշնանը Փարիզում տեղի է ունեցել «Յուժանիտե» թերթի կազմակերպած մեծ դաշտահանդեսը, որին իրենց տաղավարներով մասնակցել են Ֆրանսիայի բոլոր գավառների և ազգայնությունների ներկայացուցիչները։ Ֆրանսահայությունը նույնպես ունեցել է իր հատուկ տաղավարը՝ պատրաստված հայ ճարտարապետության ոճով (հեղինակ՝ նկարիչ Համբարձում Պետոյան)։ Տաղավարում, որ գարգարված է եղել Լեռնաբերդի և Երևանի համայնապատկերներով, ցուցադրվել են Սովետական Հայաստանում արտադրված գինիներ ու կոնյակներ, ծխախոտ, կոորեդեն, ղեղարվեստական իրեր, զրբեր։ Գաշտահանդեսի առթիվ «Աշխարհ» թերթը գրում է. «Հայ ժողովուրդն ու Հայաստանը ճանչցնելու, ծանոթացնելու ինչ բացառիկ առիթ։ Հարյուր հազարավոր այլազգիներու առջև հայկական մշակույթի, հայկական աշխատանքի արտադրանքները ցուցադրելը մեզի համար հաճելի բլրակ ավելի՛ խաղաղության, բարեկամության, միջազգային եղբայրական կապեր հաստատելու նպատակով։ Համար միջոցը մեր պարծալ»։

(«Աշխարհ», Փարիզ)

* *

Ֆրանսահայ ծաղրանկարիչ Փիրադը (Էդմոն Փիրադյան) մասնակցել է Երզնիքի միջազգային 15-րդ ցուցահանդեսին, որը տեղի է

ունեցել անցյալ տարի Բուխարյում։ Իր մի շարք ծաղրանկարների համար նա արժանացել է մրցանակի։

(«Արև», Կահիրե)

Ք ո Ւ Ղ ա Ր ի ա

«Երևան» միության Վառնայի մասնաճյուղի հայկական երգի ու պարի անսամբլը տվեց իր առաջին համերգը, որի ծրագիրը կազմված էր հայկական, բուլղարական ու եվրոպական ժողովրդական ստեղծագործություններից։ Անսամբլը իր փորձերն սկսել էր յոթ ամիս առաջ և երկար ու բրտնաջան աշխատանքի շնորհիվ կարողացել էր պատրաստել հետաքրքիր ծրագիր։ Անսամբլի երգչախմբի, դորժիրային և պարային խմբերի անդամները երիտասարդ կոմպոզիտոր Լեռա Բերբերյանի ղեկավարությամբ աշխատանքից ազատ ժամերը սիրով արամադրել են փորձերին։

(«Երևան», Սոֆիա)

* *

Խասկովո քաղաքում (Բուլղարիա) տեղի ունեցավ «Հայ մշակութային տան» շենքի բացումը, որի կառուցմանը սիրով մասնակցել է տեղի հայ բնակչությունը։ Շենքի հանդիսավոր բացմանը ներկա են եղել Բուլղարիայի կոմպարտիայի Խասկովոյի շրջանային կոմիտեի ղեկավարները, մամուլի ներկայացուցիչներ։ Երևելոյի ղեկավարության մասում ելույթ է ունեցել «Երևան» միության վոկալ խումբը, իսկ հայ աշակերտները բեմադրել են Մ. Թանդարանյանի «Որկրամուկ Աշտուկը» կատակերգությունը։

(«Երևան», Սոֆիա)

Վերջերս Սոֆիայի Գ. Գիմիտրով սրահում համերգով հանդես եկավ Պլովդիվի հայկական «Ա. Խաչատրյան» երգչախումբը՝ բաղկացած

120 մարդուց: Խումբը ղեկավարում էր Մ. Ժա-
մազորժյանը: Հանդիսականները խանդավառու-
թյամբ ընդունեցին խմբի կատարած երգերը:
Փռխադարձ այցով Պլովդիվում ելույթ ունեցավ
նաև Սոֆիայի «Սրեան» երգչախումբը:

(«Սրեան», Սոֆիա)

Փ ու մ ի ն ի ա

«Նոր կյանք» թերթը տեղեկացնում է, որ
Բուխարեստի հեռուստատեսությամբ կազմա-
կերպվել է հաղորդում նվիրված մեծանուն նկա-
րիչ Մարտիրոս Սարյանին: Յուցադրվել են Մ.
Սարյանի մի շարք կտավների վերարտադրու-
թյունները:

Նույն օրերին Ռումինիայի ռադիոն հա-
ղորդում է տվել նվիրված Նահապետ Քուչակին:
Ռումիններեն լեզվով արտասանվել են Քուչակի
բանաստեղծությունները: Թերթը հայտնում է,
որ շուտով Քուչակի ժողովածուն լույս կընծայվի
Ռումինիայի երիտասարդական հրատարակչու-
թյան կողմից:

Միաժամանակ ռադիոյով հաղորդվել է
Ռախմանինովի «Ալեկո» օպերան, որտեղ գլխա-
վոր դերերգը կատարել է ՌԺՌ-ի վաստակա-
վոր դերասան Դավիթ Ղուլհաննիսյանը:

(«Նոր կյանք», Բուխարեստ)

* *

Վերջերս հունգարացի հայագետ դոկտ. Էյ-
մոնդ Շյուցը, ժամանելով Բուխարեստ, այցե-
լել է «Նոր կյանք» թերթի խմբագրություն:
Ջրույցի ժամանակ Շյուցը ասել է, որ Բուդա-
պեշտի համալսարանում միջոցներ են ձևեր
առնվում հայագիտական կադրեր պատրաստե-
լու ուղղությամբ: Պատասխանելով թերթի աշ-
խատակցի հարցին, հունգար հայագետը ասել
է, որ ինքը զբաղվում է հայ-դիվադական, ինչ-
պես նաև հայ-հունգարական կապերի հարցի-
րով:

(«Նոր կյանք», Բուխարեստ)

Ս.մ.Երիկայի

Միազյալ Նախագահներ

Պենսիլվանիայի համալսարանի միկրոբիո-
լոգիայի ամբիոնի պրոֆեսոր Մաքս Սևակը
մշակել է մի նոր միջոցառում, որով կարելի է
պայքարել հակաբիոտիկների նկատմամբ կա-
յուն բակտերիաների դեմ և կանխել նրանց ա-
ռաջացումը:

Այս հայտնագործությունը ունի չափազանց
խոշոր նշանակություն արդի բժշկության հա-

մար, քանի որ քիմիոթերապիայի կիրառման
ամենամեծ խոչընդոտներից մեկը տվյալ հակա-
բիոտիկի նկատմամբ կայուն տեսակների ա-
ռաջացումն է, որի դեպքում այդ դեղանյու-
թերի կիրառումը ոչ մի բարելավ ազդեցությու-
ն չի թողնում:

Ամերիկահայ գիտնականը հայտնաբերել է,
որ երբ պենիցիլինը, ստրեպտոմիցինը և այլ
հակաբիոտիկները տրվում են պոլիամիններ՝
սպերմինի և սպերմիդինի հետ միասին, ապա
կանխվում է միկրոօրգանիզմների՝ տվյալ հա-
կաբիոտիկի հսնդեպ կայունացումը, որի պատ-
ճառով կիրառված հակաբիոտիկը ամբողջու-
թյամբ ոչնչացնում է միկրոբներին:

Նման այն արդյունքները, որոնք ստացել են
լաբորատորիայում կրկնվեն նաև լաբորատոր-
րիայից դուրս, բժշկական պրակտիկայում, դա
կլինի մի չափազանց կարևոր ներդրում բժշկու-
թյան ասպարեզում և խոշոր բարիք կդառնա
մարդկությանը:

* * *

Ամերիկահայ մտավորական Ն. Շալյանը
Հարվարդի համալսարանում անդլերեն լեզվով
դասախոսություն է կարդացել «Սասունցի 'հա-
վիթ» դյուցազներգության մասին: «Արև» թեր-
թը հայտնում է, որ Շալյանը ավարտել է և
շուտով տպագրության կհանձնի էպոսի անդ-
լերեն թարգմանությունը:

ԱՄՆ-ում Հայ բարեգործական ընդհանուր
միության կողմից անդլերեն լեզվով հրատա-
րակվել է Վ. Քյուրքչյանի «Հայոց պատմու-
թյունը»: Դա գրքի երրորդ հրատարակությունն
է: Նախորդ երկու հրատարակությունները արտ-
պատվել էին:

(«Արև», Կահիրե)

* *

Ինչպես հաղորդում է «Այգ» թերթը, ԱՄՆ-ի
Բերկլիի համալսարանում պրոֆ. Պոլ Բասպալ-
յանը կարդացել է դասախոսություններ՝ նվիր-
ված հայոց լեզվին, պատմությանը և մշակույ-
թին:

Նույն թերթը հայտնում է նաև, որ ԳԴՌ-ի
«Օրիննտալիչն լիտերատուրե ցայտունգ» և Մի-
լանի «Փայիտեյա» հանդեսները իրենց էջերում
մնայուն տեղ են հատկացրել ամեն ամիս Հա-
յաստանի հայագետների աշխատություններից
մատենագրական նմուշներ և գրախոսականներ
հրատարակելուն:

(«Այգ», Բեյրութ)

«Արև» թերթից տեղեկանում ենք, որ դիրի-
ժոր Ֆոն Կարայանի հրավերով Վիեննա է ժա-
մանել ամերիկահայ խմբավար Կարլ Կարա-
պետյանը, որը 1962 թ. մասնակցել է իտալա-
կան երաժշտական մի տոնահանդեսի և շահել
առաջին մրցանակը: Կարապետյանը համերգ-
ներով հանդես է եկել Բեռլինի, Յյուրիխի և
այլ քաղաքների սիմֆոնիկ նվագախմբերի հետ:

(«Արև», Կահիրե)

*

Նյու-Յորքի «Քաուն Զոն» սրահում մեծ
համերգով նշվեց Հայ մշակույթի օրը: Հա-
մերգի ժամանակ ելույթ ունեցան ջութակահար
Վարուժան Քոչյանը, երգիչ Արա Բերբերյանը,
Մետրոպոլիտեն օպերայի մեներգչուհի Լիլի
Չուգասոյանը, որոնք կատարեցին Ալ. Սպեն-
դիարյանի, Ա. Խաչատրյանի, Բրամսի, Ա. Սաթ-
յանի, — Բերբերյանի և այլ կոմպոզիտորների
գործերից: Մի քանի օր անց երգիչ Արա Բեր-
բերյանի ձայնը հնչել է Նյու-Յորքի հեռու-
տառեսությունում: Ֆրանսիական, իտալական և
ամերիկյան երգերի հետ միասին Բերբերյանը
կատարել է նաև չորս հայկական երգ:

Հայ մշակույթին նվիրված մեծ տոնահան-
դես է կազմակերպվել նաև Լոս-Անժելոսում:
Հայկական երգերի կատարումով հանդես է եկել
Էլիզ Թաշճյանը: Բեյրութիցի թատերասեր Սար-
գիս Մուրադյանի ջանքերով բեմադրվել է «Արա
Եղեցիկ» թատերգությունը:

(«Արաբեր», Նյու-Յորք)

Լատինական Ամերիկա

Բուենոս-Այրեսի «Օղեոն» թատրոնի սրա-
հում տեղի ունեցավ «Հայ երաժշտության» բա-
րեկամների ընկերության «Արար» երգչա-
խմբի մեծ համերգը՝ կոմպոզիտոր Փան Ալ-
մուխյանի ղեկավարությամբ: Կատարվեցին հայ
և արգենտինացի կոմպոզիտորների գործերը:
Երգչախումբը հասել է կատարողական բարձր
վարպետության: Արգենտինայի Լուսավորության
մինիստրությունը «Արար» երգչախումբը հրա-
վիրել է երկրի մի շարք քաղաքներում համերգ-
ներ տալու:

(«Սեան», Բուենոս-Այրես)

*

Ուրուգվայի մայրաքաղաքի պետական թատ-
րոնի սրահում տեղի ունեցավ հայկական երգի
ու պարի մեծ տոնահանդես՝ նվիրված Մեսրոպ
Մաշտոցի ծննդյան 1600-ամյակին և հայ մշա-

կույթի ամսվան: Համերգին մասնակցել են 5—
14 տարեկան մանուկների 10 պատանիների
պարային խմբերը, «Գայանե» պարախումբը,
Բուենոս-Այրեսից ժամանած «երեան» նվա-
գախումբը: Կատարվել են պարեր Ա. Խաչա-
տրյանի «Գայանե» բալետից, բազմաթիվ հայ-
կական երգեր ու պարեր, ներկայացվել է հայ-
կական հարսանիքը, որին մասնակցել են 80-ից
ավելի երգիչներ ու պարողներ:

(«Սեան», Բուենոս-Այրես)

Բուենոս-Այրեսի հայ կենտրոնի սրահում
տեղի ունեցավ Շիրվանզադեի «Քառս» վեպի
հիման վրա ստեղծված պիեսի բեմադրությունը:
Ներկայացմանը մասնակցել են տեղի հայ թա-
տերասերները:

(«Սեան», Բուենոս-Այրես)

Մոնտեվիդեոյում, ուրուգվայյան գաղութի
բոլոր կազմակերպությունների մասնակցու-
թյամբ տեղի է ունեցել հանդիսավոր երեկո՝
նվիրված Զեյթունի հերոսական ապստամբու-
թյան 100-ամյակին: Երեկոյի համերգային
բաժնում հանդես են եկել «Ա. Խաչատրյան»,
«Արարատ» նվագախմբերը և «Գայանե» պարա-
խումբը:

Այդ նշանավոր տարեթիվն էր նվիրված
նաև Բրազիլիայի Սան-Պաուլո քաղաքի Զեյթու-
նի հայրենակցական միության կազմակերպած
տոնակատարությունը, որը տեղի ունեցավ քա-
ղաքապետարանի թատրոնի սրահում: Բանա-
խոսություններից հետո կենդանի պատկերնե-
րով ներկայացվեց Զեյթունի հերոսամարտի
պատմությունը: Բեմադրությունն իրականացվել
էր Վ. Մինասյանի ջանքերով: Նման երեկոնե-
ր տեղի ունեցան նաև Բուենոս-Այրեսում և այլ
հայաբնակ վայրերում:

(«Սեան», Բուենոս-Այրես)

*

Բուենոս-Այրեսում գործում է «Վերահան-
դիպում հայրենիքի հետ» հայկական ռադիո-
լսարանը, որը Լատինական Ամերիկայի հայու-
թյան համար շարաթական երկու անգամ կազ-
մակերպում է ռադիո-ժամեր: Վերջերս քաղաքի
հայ կենտրոնի սրահում տոնվել է հայկական
ռադիո-լսարանի գոյության IV տարեդարձը:
Գեղարվեստական բաժնում հանդես են եկել հայ
և արգենտինացի կատարողներ:

(«Սեան», Բուենոս-Այրես)

* *

Սան-Պաուլոյում հա. գաղութի համար տեղի է ունեցել մեծ համերգ, որին մասնակցել են «Երևան» երիտասարդական նվագախումբը և հայկական պարերի շնորհալի կատարող Ռոզա Չարքչյանը: Համերգը կազմակերպել էր «Բրա-դիլիա-Լերմենիա» միությունը:

(«Մեան», Բուենոս-Այրես)

Ս. Ն. Վ. Ի. Ա.

Փարիզի «Լեշապրհ» թերթը տեղեկացնում է, որ Սրսիորդի համալսարանի հրատարակու-թյամբ անգլերեն լեզվով լույս է տեսել հայ նշանավոր դրող Վահան Թոթովենցի «Կյանքը հին հոմեական ճանապարհի վրա» վեպը՝ «Պատկերներ հայկական մանկությանը» իտալ-գրով: Գիրքը հայերենից թարգմանել է Ռիչա Կուլայանը:

Բուենոս-Այրեսում հրատարակվող «Սուր-հանդակ» թերթը հայտնում է, որ Հոնդուրում անգլերեն լեզվով հրատարակվել է Լ. Դուր-նովոյի «Հայկական սանրանկարչություն» գիր-քը:

Միացյալ Առաքելություն Ռեդակցիայի կա

Կահիրեի օպերային թատրոնի շենքի սրա-հում աշխարհահռչակ կոմպոզիտորների արձան-ների շարքում վերջերս դրվել է Լևոն Խաչա-տրյանի կիսանդրին:

(«Լեշապրհ», Փարիզ)

* *

Եզրագրում լույս տեսան Լև. Սարգսյանի ժողովրդական երկու ժողովածուները՝ «Մենք մեր ակնոցով» (200 ծաղրանկար) և «Տես խու-րերդ» (194 ծաղրանկար՝ հայկական ասաց-վածքների թեմաներով): Լույս է տեսել նաև Հ. Պարոնյանի «Մեծապատիվ մուրացկաններ»:

անվանի ծաղրանկարի պատկերազարդումներով (10 մեծադիր գունավոր և 20 միագույն նկար-ներ):

(«Լեռն», Կահիրե)

Ի. Բ. Ա. Բ.

Բաղդադի Լեզգային միացյալ վարժարա-նի նախաձեռնությամբ հայ երիտասարդների ուսմանը բեմադրվել է Խրվանդ Սոյանի «Չարչրլը Լիթին» աղանձ կատակերգությունը:

(«Ժուլիս», Ստամբուլ)

Թ. Ո. Բ. Բ. Ի. Ա.

Պոլսում տեղի են ունեցել հանդիսավոր հավաքներ՝ նվիրված «Պարտեզ» մանկական հանդեսի հիմնադրման 17-րդ տարեդարձին:

(«Ժուլիս», Ստամբուլ)

Ի. Բ. Ա. Բ.

Ինչպես հաղորդում է Լիթենում հրատա-րակվող «Երկիր» թերթը, մի խումբ թավրի-ղների հայեր նախաձեռնել են վերականգնել այն խարխված տունը, որտեղ ծնվել և ապրել է հայ մեծանուն վիպասան Բաքիյե: Տունը վե-րականգնվելու է իր նախկին վիճակով և վեր է ածվելու մշտական այցելավայրի:

(«Երկիր», Լիթեն)

«Ժուլիս» ամսագրի վկայությամբ Բրանի կինեմատոգրաֆիաբում լավագույն բեմադրողի հռչակ է վայելում Սամվել Խաչիկյանը, որը 1962 թ. արժանացել է առաջին և երկրորդ կարգի մրցանակների:

(«Ժուլիս», Ստամբուլ)

Վ. ԵՐԿԻՆՅԱՆ

2. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԲԱՏԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Ձեյթունի պատմագիր: Հրատարակություն Ձեյթունի Հայրենակցական միության, Ման-անվիդես (Սարգսյան), Բուենոս-Այրես, ապա-րան «Լեռնայան», 1960, 1150 էջ, նկարազարդ, մեկ քարանդակ:

Ժողովածուի առաջին մասում մանրամասն տեղեկություններ կան Ձեյթունի անվան և նրա հիմնադրության մասին: Հետաքրքիր է «Ձեյ-թունի անցյալից» բաժինը, որի մեջ էլ մի են հավաքված հին և նոր ուսումնասիրություններ:

զավառի պատմության վերաբերյալ: Հեղափոխական հայրենակցական Ձեյթունի 1952 թ. հրատարակե- ապստամբության, վանքերի և ուխտատեղի- ների մասին: Գրքում կան ազգագրական հա-րուստ տեղեկություններ, նկարազարդված են զեյ-թունցիների տարազները, նրանց սովորույթնե-րը և գրազմույթները: Ժողովածուում լայն տեղ է հատկացված Ձեյթունի անցյալի վերա-բերյալ նյութերին, որոնք ազգագրված են հղել պատմիկ Հայոց աշխարհին, «Մասիս», «Հա-